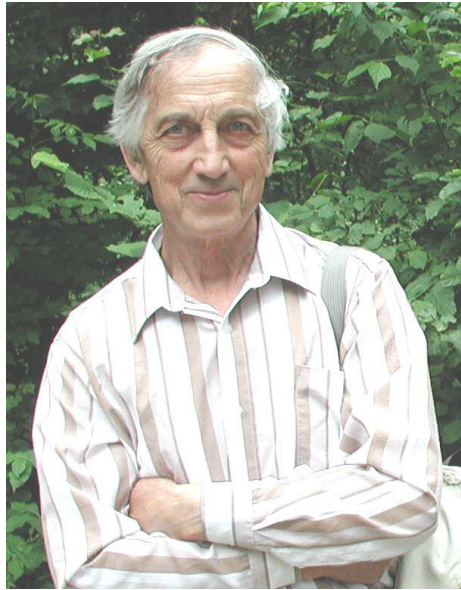

Пам'яті В.С. Войцени

1935-2020

25 серпня 2020 року пішов із життя знаний вчений в галузі фізики плазми та керованого термоядерного синтезу, заступник директора ІФП ННЦ ХФТІ, член редколегії журналу, доктор фіз.-мат. наук Володимир Сергійович Войценя. Всесвітню відомість та визнання мають фундаментальні дослідження, що виконані Володимиром Сергійовичем, з властивостей високотемпературної плазми в тороїдальних магнітних пастках типу стеларатор і токамак, взаємодії плазми з поверхнями матеріалів, елементарних процесів у плазмі, джерел іонів та ін. В.С. Войценя активно працював у різних областях експериментальної фізики плазми. Зокрема, він зробив великий внесок у розвиток діагностики плазми в термоядерних установках Ураган-2М і Ураган-3М, фізики плазмових розрядів тощо.

Володимир Сергійович увійшов у світову термоядерну наукову спільноту в розпал її становлення та привніс у плазмову проблематику багато нових і важливих наукових результатів. Почавши з досліджень різного типу джерел плазми, він запропонував оригінальний метод її очистки від домішок з використанням криволінійного магнітного поля, завдяки якому вперше в світовій практиці були отримані надчисті потоки водневої плазми. Важливо відзначити, що даний метод знайшов широке застосування в плазмовій технології для очищення плазми від важких домішок і краплинної складової. Ним був розроблений і побудований перший в світі стеларатор-торсатрон «Сатурн», в експериментах на якому були отримані важливі результати, що пов'язані з процесами перенесення і утримання плазми. Володимир Сергійович набагато раніше за інших дослідників оцінив важливість проблеми першої стінки термоядерного реактора і необхідність постановки відповідних модельних експериментів. В останні роки акцент у дослідженнях Володимира Сергійовича з проблеми взаємодії плазми з поверхнями був зроблений на вивченні характеристик і стійкості діагностичних дзеркал оптичного і СВЧ-діапазонів довжин хвиль, які повинні працювати в умовах високих радіаційних навантажень у реакторі-токамаці ІТЕР.

Багато уваги приділяв В.С. Войценя підготовці молодих кадрів, їх вихованню. На протязі багатьох років працював за сумісництвом професором у Харківському національному університеті, читав курс лекцій з термоядерного синтезу та магнітного утримання високотемпературної плазми. Під його керівництвом захищено 6 кандидатських дисертацій, багато бакалаврських та магістерських робіт. Вихованці Володимира Сергійовича зараз працюють у ННЦ ХФТІ та інших наукових закладах, а також у зарубіжжі. Співробітники його колективу активно співпрацюють з плазмовими лабораторіями в Іспанії (CIEMAT), Німеччині (Max Planck IPP), Японії (NIFS) та іншими.

В.С. Войценя є автором трьох монографій та більше ніж 350 наукових праць, багато з яких отримали міжнародне визнання, а також низки патентів. В.С. Войценя приймав активну участь у програмі співробітництва з Європейським Союзом (EUROfusion), зокрема в дослідженнях з проблем перших дзеркал діагностик у термоядерному реакторі та ін. Він був членом редколегій низки провідних наукових журналів: Plasma Devices and Operations, Journal of Fusion Energy, ВАHT та ін.

Світла пам'ять про Володимира Сергійовича залишиться назавжди в серцях всіх співробітників ННЦ ХФТІ, його колег та друзів.